

"BLI MÄNNISKA"

- VARFÖR DÅ?

VAD HÄNDER NÄR
KULTUREN GÖR
GÄSTSPEL PÅ
SKOLANS ARENA

INLEDNING	4
Projektet "Bli människa"	4
Kalmar kommun	4
Bakgrund	4
SYFTE	5
TEORI	6
METOD	9
Urval	9
Genomförande	10
PRESENTATION OCH ANALYS	11
Förankring	11
Bedömning samt metoder kontra innehåll	14
Projektet som undervisning	15
Lärares roll	15
Skolkontexten	16
Konsekvenser	16
DISKUSSION OCH SLUTSATS	20
REFERENSFÖRTECKNING	23
Tryckta källor	23
Övriga källor	23
BILAGA 1	24
BILAGA 2	26
BILAGA 3	27

MALMÖ HÖGSKOLA

"BLI MÄNNISKA" - VARFÖR DÅ?

RAPPORT OM SKOLAN OCH PROJEKTET "BLI MÄNNISKA"
2009-10-07

Katarina Ellborg
Barnteaterkonsulent
Riksteatern Kalmar län

Magnus Engvall
Konsulent Film och medier i skolan
Reaktor Sydost

Rapport för kursen: Medier, estetik i lärande och skolutveckling, 15 hp
Handledare: Per Dahlbeck och Tina Palm, Malmö Högskola

INLEDNING

PROJEKTET "BLI MÄNNISKA"

Byteatern Kalmar Läns teater har under 2009 avsatt ansevärd resurser för ett fördjupande projekt tillsammans med fyra barngrupper i länet: två skolklasser årskurs 4 i Kalmar kommun, en kulturskolegrupp i drama från Västervik samt en befintlig teatergrupp i FUB-organisationen. Initiativet kommer från Byteatern och idén bygger på Lasse Bergs bok "Gryning över Kalahari – hur människan blev människa". Byteatern har startat projektet och driver processen. Deras tanke är att arbetet sedan formas av elever, lärare och teatern tillsammans.

Teaterns uttalade avsikt är att tillsammans med elevgrupperna undersöka människans ursprung och utveckling genom gestaltning och estetiska workshops. Samarbetet påbörjades i januari 2009 och skall utmynnas i sceniska redovisningar i november och december 2009. Personal från Byteatern möter grupperna ca en gång i veckan under hela året. Teaterns långsiktiga målsättning är att skapa en förankring i skolan och att genom sina nya erfarenheter kunna vara angelägnare för sin primära publik och den skolkontext de verkar i. Förhoppningar finns också att projektet skall ge avknoppningar i form av metodutveckling och barn-repertoarråd.

KALMAR KOMMUN

I Kalmar kommun har kontakten med skolvärlden tagits via barn- och ungdomsförvaltningen, skolchef, rektorer och till sist via respektive lärare. Projektet har förankrats i Kalmar kommuns förvaltningsövergripande kulturgrupp, som har uppdraget att redovisa hur kulturen kan få ett större utrymme i t ex förskolornas och skolornas arbete, under namnet "Estetiska läroprocesser – ett demokratiarbete", se bilaga 1.

BAKGRUND

Som konsulenter har vi ständigt kontakt med skolan som arrangör och som pedagogisk instans för kringarbete till de upplevelser vi förmedlar. Vi ser att våra konsulentroller har förändrats de senaste åren, från regelrätt förmedling av kultur till att representera filmens och teaterns roll i lärandet i stort. Vårt samarbete med lärarhögskolor har ökat, vi företräder kulturen i skolpolitiska sammanhang, våra respektive branscher har utvecklat sina pedagogiska ambitioner och vi möter en skolorganisation som ställer allt högre krav på den kultur som skall in i deras slimmade vardag.

Vi har därför behov av att hålla oss uppdaterade med skolans utveckling. Många gånger står vi för sakkunskap inom området "skola och kultur i möte" och i dessa frågor har vi ytterst lite forskning och skriftliga belägg att luta oss mot. När nu ett så unikt och både resurs- och tidsmässigt omfattande projekt kommer att genomföras i vårt län anser vi det mycket intressant att ta del av "Bli människa" utifrån vårt vardagliga arbete och med vår bakgrund som "sakkunniga" på området.

Utmaningen för oss som företräder kulturen är att fördjupa oss i skolans perspektiv på projektet. Att undersöka vad det var som fick skolchef, rektorer och lärare att vilja delta

i projektet, vilka förväntningar de har och hur de ser på det som sker i relation till deras ordinarie verksamhet. Naturligtvis vill vi också få med elevers tankar och åsikter. Vi har valt att rikta vår studie till Byteaterns arbete med de två klasserna från Kalmar kommun eftersom varken kulturskolegruppen från Västervik eller FUBs teatergrupp verkar inom vårt vardagliga arbetsområde.

SYFTE

Syftet är att synliggöra och analysera skolchefens, rektorns, lärares och elevers föreställning om och upplevelse av projektet "Bli människa" och dess eventuella konsekvenser för framtida undervisning.

TEORI

Det finns inte mycket dokumenterat eller undersökt när det gäller mötet kultur och skola som tar upp skolans perspektiv. Vi upplever att teater, film och andra kulturhändelser är mycket välkomna inslag i skolan men att det saknas en dialog mellan kultur- och skolföreträdare om möjligheterna att använda kultur i lärandet i termer av skolutveckling.

År 2006 genomförde Lärarutbildningen i Malmö och Riksteatern/Unga Riks ett nydånande projekt tillsammans med två skolklasser i Malmö. Intensionerna för Riksteatern liknade de som Byteatern framför i "Bli människa" och projektbeskrivningen talade om att "skapa förutsättningar, socialt och rumsligt för äkta möten där det prövande och reflekterande får finnas och uppmuntras" Från Malmö Högskola gjordes två rapporter på projektet som båda riktade in sig på KMEstudenternas perspektiv och vad det kan innebära att arbeta med KME i skolan. Ovanstående projekt liknar på många sätt "Bli människa" men till skillnad från tidigare rapporter kommer vi att fokusera på de medverkande klassernas och lärarnas förhållningssätt till det specifika kulturprojektet.

Som ansats för vårt arbete väljer vi att utgå från våra egna fördomar om skolan syn kulturprojekt, så som "Bli människa". Dessa kan se ut som:

- ☒ Det måste finnas ett tema (kopplat till undervisning/läroplan) för att få komma in i skolan.
- ☒ Lärare är rädda för sånt de inte behärskar (t ex kultur).
- ☒ Det är svårare att komma in i dagens skola (kravet på ickeflum)?
- ☒ Det gäller att eleverna klarar att nå sina mål och tyvärr finns det inte utrymme för kultur då.
- ☒ Det ser snyggt ut att ha ett kulturprojekt på sin skola.
- ☒ Kultur tar tid från den "riktiga" undervisningen
- ☒ Kulturen kan man ha nytta av när man vill komma till rätta med stökiga grupper.
- ☒ Det är roligt för eleverna med ett avbrott i vardagen (t ex kultur).

Utifrån dessa fördomar formulerar vi ett antal frågor för att se om det är just fördomar vi har, se bilaga 2. Rapporten blir på så sätt ett led i diskussionen om motiv i mötet mellan skola och kultur.

Det vanligaste är att läroplanens strävansmål får stå tillbaka för uppnåendemålen. Strävansmålen är undersökande, reflekterande och med öppna svar, de föder meningskapande och en inre motivation, Per Dahlbeck (2009) Föreläsning vid Malmö Lärarhögskola. Hur kopplar skolan "Bli människa-projektet" till de olika måltyperna? Ser de målen som likvärdiga i det här fallet och på vilket sätt syns det i så fall i hur de arbetar med projektet i form av bedömning, utvärdering och målformulering?

I texten "Den radikala estetiken" (Thavenius 2003) redogör Jan Thavenius för skolans syn på och användande av estetik och kultur som han menar är traditionellt och till och

med bakåtsträvande. Detta i förhållande till samhällets utveckling där estetiken tillmätts allt större betydelse inom områden som är knutna till politik och marknadsintressen. Denna "marknadsetetik" skapar också den populärkultur som unga växer upp med, använder sig av och på olika sätt förhåller sig till. Thavenius resonerar vidare kring det faktum att de flesta i skolan ser kultur som meningsfulla aktiviteter som är stimulerande och till och med nödvändiga för att vi ska må bra. Samtidigt saknas beskrivningar om vad de egentligen

har lärt sig i arbete med estetiska uttrycksformer? Han ställer sig frågande till om det förekommer reflexioner? Om skolan har dragit några erfarenheter?

I "Bli människa projektet" prövas nya uttrycksformer med ambitionen att lära sig om människans utveckling och, för eleverna, nya sätt att uttrycka sig på. Frågan är om man följer upp, reflekterar och samtalar om vad de gjort och vad de lärt? Här blir Thavenius tankar om den radikala och modesta estetiken intressant att ha med i kommande analys. Thavenius menar att skolan har ett modest förhållande till estetik där kultur inte finns med som ett grundläggande perspektiv i all undervisning och man ser inte den estetiska formen som en del av meningsskapandet. Man tar estetiken för given och ifrågasätter inte varför man sysslar med den: "Det kan vara positivt om estetiska verksamheter för in moment av lek i skolan, sinlig glädje och tillfällen att göra något tillsammans eller vad som helst som skapar motvikt mot skolans abstrakt bokliga värld. Vem kan ha något emot att eleverna dansar och målar, sjunger och spelar teater i skolan. Men det är allt för anspråkslöst: det kan knappats förändra skolans kultur och det har inga förutsättningar att handskas med den mäktiga marknadsetetiken". Enligt Thavenius står en radikal kultursyn för meningsskapande och utvecklande av lärandet, där estetiken finns med som ett grundläggande perspektiv i all undervisning, där reflektion och självständigt tänkande skapar ett förhållningssätt till marknadsetetiken.

En viktig aspekt i vår analys av skolans bild av "Bli människa" är Baumans teorier kring det individuella lärandet där *protolärande* är stoffet som skall läras, *dueterolärandet* sättet man lär sig på och *det tertiära lärandet innebär* "... en bildningsprocess som inte från början styrs av ett på förhand fastställt mål; att bygga modeller utan att den modell man till slut skall komma fram till är känd..." (Bauman 2002). Enligt Bauman innebär den föränderliga omvärld vi lever i att utbildning för att förbereda för livet idag handlar om att "...odla förmågan att leva dagligen och i fred med ambivalensen..." och "... skapa tolerans för olikheter..." Detta resonemang utgör en intressant bakgrund till hur skolan kan förväntas ställa sig till "Bli människa projektets" utformning med öppna processer

” Att var och en får tillgång till sin förmåga, sin lust, sina redskap att uttrycka sig genom MUSIK, TEATER, BILD får oss att bli gladare, helare och modigare ”

Byteatern, Bli människa projektet 2008

utan på förhand givna slutresultat. Vi vill också undersöka hur skolan ställer sig till lärandets natur utifrån Säljös diskussion om kognitiva processer i relation till ämnesdidaktiska studier

- är det metoderna eller innehållet/temat som lockar skolan? (Lärande & kulturella redskap 2005).

Vid en föreläsning vid Malmö Lärarhögskola (2009) redogör pedagogikprofessor Feiwel Kupferberg för sina teorier om skolans förhållningssätt till "rätt-svars-pedagogik kontra öppen pedagogik". Han menar att det idag ofta är eleverna som vill ha bedömningskriterierna klara för sig och efterfrågar de rätta svaren för att få bra betyg. Men kunskap är, ur Kupferbergs perspektiv, till för att vi ska ställa frågor. Han hävdar att "barns erfarenheter skulle kunna ligga till grund för intressanta analogier i skolan men det kräver att de får arbete på ett upptäckande sätt med problemlösning. Det kräver att man inte får de rätta svaren serverade utan att man ställs inför problem". De hinder han ser för kreativitet i skolan är

- ☒ Oförmåga att låta alla komma till tals
- ☒ Oförmåga att bromsa upp tiden och gå på djupet
- ☒ Oförmåga att utmana eleverna med störande information som tvingar dem att tänka själva
- ☒ Oförmåga att låta eleverna etablera distans till sina egna subjektiva erfarenheter.
- ☒ Oförmåga att skapa balans mellan individ och samhälle (t ex dra sig undran och tänka).

Lärarens roll i klassrummet bygger enligt Per Dahlbeck (2009) på förväntningar och överenskommelser. I "Bli människa projektet" ställs krav på läraren i form av nya rolltagningar i förhållande till teaterns personal men också till sina elever. Hur ser de inblandade lärarna på detta? Hur påverkas elever och pedagoger av teaterkontexten när de enligt Säljö är vana att agera i en skolkontext som har sina "samtalsrutiner, artefakter och arrangemang som är relativt stabila, och som människor lär sig att förhålla sig till och agera inom" (Säljö 2005, s 46)?

Uppsatsen "Idag ska vi gå på teater - det kan förändra ditt liv" (Växjö universitet och Regionteatern Blekinge Kronoberg) visar på en splittrad lärarkår som antingen tar kulturmöten som en självklar del av undervisningen eller som anser att kulturinslag stör i vardagen. Här har man också jämfört teatergruppens intentioner med lärarnas upplevelser av föreställningarna och funnit en rad punkter där åsikterna går isär. "Bli människa" är ett projekt som kräver mer, betydligt mer, av skolan än en traditionell föreställning och det är därför mycket intressant att diskutera med skolans företrädare vad det var som fick dem att "nappa" på erbjudandet. Det bör här tilläggas att det, enligt Byteatern, inte varit någon annan skola som tackat nej innan frågan gick till just Kalmar kommun och de aktuella skolorna.

METOD

Vi vill reflektera kring skolans perspektiv på projektet "Bli människa". Eftersom "Bli människa" är ett pilotprojekt som endast vänder sig till ett fåtal skolor/klasser finns det ingen grund för en kvantitativ undersökning av skolvärldens perspektiv på det specifika projektet. Dessutom finns det med anledning av projektets kvalitativa och utforskande natur ett värde i att vår studie blir av kvalitativ art med möjlighet till fördjupade möten och utveckling i processform. Vi använder samtalet som arena för att lära oss mer om skolans syn på projektet, jämför Säljös resonemang om kunskapsöverföring i *Lärande & kulturella redskap* (2005).

Enligt Rosengren och Arvidsson i *"Sociologisk metodik"* (1992) låter en kvalitativ metod insamling och analys ske samtidigt och man utgår från sin egen kunskap och erfarenhet i analysen. Det är i detta fall en fördel att bygga in en replikation av förfarande vid undersökningar av flera olika grupper då detta kan både stärka och justera våra teorier. I kvalitativa rapporter inriktar man sig på en mindre respondentgrupp och forskaren själv får en mer betydelsefull roll i materialet Taylor, S J & Bogdan, R *"Introduction to qualitative research methods"* (1984)

URVAL

Respondentgruppen i vår rapport grundar sig på ett bedömningsurval, vilket är typiskt för explorativa undersökningar där "man vill göra en djupare analys av ett litet antal undersökningsenheter" Lekvall, Wahlbin *"Information för marknadsföringsbeslut"* (1993 s 173). Målet är att få en respondentgrupp som på ett eller annat sätt är intressant för den aktuella undersökningen.

Vi har valt metoden att djupintervjua skolchef, rektor, tre lärare/resurslärare samt fyra elever om upplevelser inför och under projektet. Vid dessa intervjuer använder vi oss så långt det är möjligt av samma frågeställningar, kompletterat med frågor som rör den specifika yrkesrollen. Därefter jämför vi detta material med våra teorier och våra erfarenheter av och fördomar om skolan.

Vilken inriktning undersökaren väljer för sitt arbete beror på uppsatsens syfte, det vill säga vilket resultat hon/han hoppas att undersökningen skall ge. Vår undersökning får på grund av sitt syfte och sin utformning en explorativ inriktning, vilken enligt Rosengren och Arvidsson *"Sociologisk metodik"* (1992) innebär att öka förståelse och hitta nya problemformuleringar för vidare undersökningar. Det är också en fallstudie på så sätt att vi väljer att undersöka ett särskilt projekt. Merriam, *"Fallstudien som forskningsmetod"* (1994), beskriver en fallstudie som en undersökning av en specifik företeelse så som en person eller institution.

GENOMFÖRANDE

Alla sju respondenter fick veta vilka som intervjuats/skulle intervjuas. Alla intervjuer filmades. Projektet startade i januari 2009 vilket innebär att respondenterna vid våra intervjuer befann sig i början av projektperioden.

Intervju 27 februari, 2009

- ☒ *Förvaltningschefen för Barn och ungdomsförvaltningen i Kalmar kommun, Kjell-Ove (sedan januari 2008)*

Intervjuer 5 mars, 2009

- ☒ *Rektor för Tingbydalsskolan, Ann (sedan januari 2007. Rektor för de sammanslagna skolorna Silvergärdet och Tingbydal sedan augusti 2008)*
- ☒ *Klasslärare för fyror på Silvergärdsskolan, Joakim*
- ☒ *Resurslärare för fyror på Silvergärdsskolan, Mats*

Intervju 26 mars

- ☒ *Klasslärare för fyror på Tingbydalsskolan, Anna- Karin. (Hon samarbetar i klassen med en special/svenska som andraspråk-lärare och en forskollärare på fritids.)*

Intervju 9 april

- ☒ *Linn och Max elever på Silvergärdsskolan, årskurs 4.*

Intervju 23 april

- ☒ *Karez och Emmy, elever på Tingbydalsskolan, årskurs 4.*

Skolorna Silvergärdet och Tingbydal ligger på ömse sidor av huvudvägen genom förorten Smedby (sex kilometer väster om Kalmar). De har demografiskt skilda upptagningsområden och har tidigare fungerat som två parallella f-6-skolor. Från och med hösten 2009 kommer de berörda eleverna i och med skolsammanslagningen att vara i samma skolbyggnad.

Det visade sig i mötet med framförallt pedagogerna att föräldrarna inte intar någon roll i projektet "Bli människa". Vi valde därför tidigt bort att intervju dem. Det visade sig vara bra att göra den begränsningen för att istället lägga allt fokus på skolan och de som har ansvar för hur undervisningen utformas.

PRESENTATION OCH ANALYS

Utifrån våra fördomar har vi mötts av såväl svar som bekräftat som svar som varit positiva överraskningar. Eftersom vi endast gjort sju intervjuer och varje intervju har innehållit unika svar utifrån respondentens roll inom skolan anser vi det relevant att redovisa vars och ens svar under varje fråga, se bilaga 3. På så sätt blir de enskilda svaren en redovisning av skolans syn på projektet. Samtidigt utgör de intressanta underlag för nya frågeställningar. I vår analys refererar vi till de bilagda svaren och avslutar varje stycke med att föra egna resonemang utifrån våra teorier.

FÖRANKRING

Vid ett möte våren 2008 presenterade projektet för skolchefen. Han beskriver att: "någon Karin (chef för Byteatern) från Byteatern som brann för detta. Hon refererade till en herr Berg som hade skrivit nån bok." Skolchefen vände sig sedan till Ann (rektorn) som fick projektet presenterat för sig av Byteatern vid ett möte.

Pedagogerna fick först information om projektet av sin rektor sedan träffade de Byteatern.

Eleverna från Silvergärdet berättar att "De (Byteatern) kom till oss och hälsade på så vi skulle lära känna dem". "Vi visste att vi skulle få besök men inte något annat om projektet innan."

Tingbydalseleverna redogör för att "Anna-Karin sa att det skulle komma några från Byteatern och att vi skulle jobba med människor". Sedan berättade Byteatern för dem om hur arbetet skulle läggas upp och efter ett tag fick de veta att de skulle göra en teater.

Tingbydalseleverna uppger att de hade möjlighet att "tacka nej" till projektet men det är tydligt att rektor och skolchef anser att detta bör genomföras och att de vänt sig till pedagoger som de tror kan vara positiva till projektet. "Typiskt" svarar Mats på frågan om hans första reaktion på projektet, eftersom alla vet att han är så intresserad av kultur.

Att rektorn spelar en central roll i dagens decentraliserade skola blir uppenbar i allas svar. Ann ser själv att hennes godkännande/engagemang är avgörande för projektet: "Det hade

varit en sämre väg om mina pedagoger hade försökt övertala mig. Så på så sätt var det här effektivt.”

Rektorn känner sig utvald. Hon känner att hon varit med från början och hade möjlighet att påverka (t ex vilken årskull det skulle vända sig till). Hon säger att Byteatern nog inte förstod innan hur rätt det var att fråga henne som ”äntligen möter folk som tänker som hon”. Även Mats känner att ”projektet står för min pedagogiska grundsyn”. Ann funderar dock över att det skulle vara mer ”spännande att prova med nån som inte hade det specialintresset”.

Kjell-Ove och Ann är väl förtrogna med kommunens ambitioner med estetiska läroprocesser, se bilaga 1, vilket också kan vara en bidragande orsak till att projektet fått så positivt bemötande och starkt fotfäste hos de inblandade. ”Att det kom ur ett förvaltningsövergripande tänk... det gjorde det nog lättare”, Ann.

Projektet har förankrats hos individer som visat sig positiva eller valts ut pga. att de är uttalat ”kulturpositiva” vilket kanske är en förutsättning för att kunna genomföra ett pilotprojekt av det här slaget? De pedagoger vi pratat med uppger att när projektet presenteras för dem är det redan förankrat hos rektor och skolchef vilket gör att det upplevs som redan på gång. Hur hade projektet tagits emot om det gått ut som erbjudande till alla skolor/pedagoger i kommunen med ”först till kvarn”?

Vi kan i respondenternas svar se en tydlig förankringsprocess som äger rum från det att projektet presenteras av Byteaterns tills det att det genomförs tillsammans med lärare och elever. Som vi uppfattar det har skolan därmed endast haft tid ett förankra projektet men inte hunnit reflektera eller formulera egna mål eller syften vilket Byteatern å sin sida hade gjort innan man tog kontakt med skolan. Är detta en av framgångarna med att få projektet till stånd – att det enda som krävs är att skolan satsar tiden som elever och pedagoger lägger in?

Sättet som förankringen har skett hos eleverna tycks också påverka deras inställning till projektet. På Tingbydal uppger barnen att de haft möjlighet att välja om de vill vara med. Vi uppfattar att i och med att de själva tackat ja upplever de projektet mer positivt än eleverna på Silvergårdsskolan.

MÅLFORMULERING OCH UTVÄRDERING

Förvaltningschefen har själv goda erfarenheter av estetisk verksamhet i skolundervisningen. Han ser stora möjligheter för projektet – ”det finns andra sätt att lära ut det man avser att lära ut”, men dessa frågor har inte kommunicerats mellan de olika nivåerna i förvaltningen/skolan. Han har inte reflekterat över utvärdering och framtid: ”Det är Byteaterns projekt.”

Alla vuxna respondenter vittnar också om ett stort förtroende för Byteatern: ”Vi låter Byteatern arbeta utifrån sina mål och sedan tar vi del av resultatet och deras utvärdering för att se hur vi kan få in det i vår organisation.”, Kjell-Ove. ”Vi har inte skrivit några målsättningar – det ligger på Byteatern att driva projektet - vi är provpublik.”, Mats.

Skolchefen anser att han i sin roll kan lämna över till Byteatern och rektorn att utforma, genomföra och utvärdera projektet. Han ger sitt tillstånd men ser inget behov av att själv detaljplanera/ansvara och sätta upp en målbild för skolans medverkan. Han har heller ingen plan för hur kunskapen/erfarenheten skall utvärderas och förmedlas till hela organisationen. "Det är Byteatern som sökt och fått pengar och det ligger i deras intresse att sätta upp mål och mäta målpuppfyllelse... Hur utvärderar vi det här?"

Skolan känner inte att de äger projektet så mycket att de väljer att gå ut och berätta för andra eller informera politiker/rektorer/skolor/lärarylaget. "Nej. Ingenting." svarar Kjell-Ove på frågan om han lyfter fram projektet i andra sammanhang. Ann säger "Oj, det har jag inte tänkt på. Det måste vi få göra". Hon tror inte att rektorskollegorna känner till projektet men "för skolan är det inte ett *stort projekt* utan en del i en massa saker som händer. Inte för att det är strunt utan för att det rullar på och känns naturligt. Vår omorganisation t ex det är en stor sak... Men för de lärare det berör är det (projektet) nog en stor sak."

Skolans pressade arbetssituation gör det inte möjligt att planera långsiktigt och hinna skapa projekt. De menar att de inte hade kunnat komma till Byteatern med en projekttid, "det hade vi aldrig kunnat komma på", Ann.

Ingenstans i materialet finner vi att skolan har en uttalad målsättning med projektet. Skolchef och rektor såväl som pedagoger har tankar om att barnen lär sig att samarbeta och att fungera i grupp, något som naturligtvis är ett väl så gott syfte men som blir svårt att utvärdera när det inte uttalats eller formulerats. När vi ställer frågan om utvärdering visar det sig att samtliga respondenter har en önskan om att ta till vara på erfarenheterna men detta har man ännu inte formulerat sig om.

Mats svar om att målformuleringar kan inverka styrande på en process är intressant. Frågan är om en målsättning från skolans sida motverkar fördelarna med en öppen process? Ligger det på Byteatern eller på skolan att frigöra tid/resurser för att driva en intern måldiskussion i skolan?

Kulturen har ofta gjort sina reflektioner och målbeskrivningar innan de presenterar sina projekt för skolvärlden. Vill man att skolan skall göra mer än bejaka projektet behöver det finnas redskap för att skolan skall reflektera och formulera mål innan man sätter igång. Pedagogers och skolledares känsla av delaktighet tycks vara en nyckel till långsiktig förankring i skolan och kanske kan det leda till en prioritering av dessa frågor i verksamheten.

Vi upplever inte att skolan i samband projektet "Bli människa" skapat utrymme för interna resonemang om alternativa inlärningsmetoder och integrerad undervisning. Rektorn är mycket positiv i sin inställning till estetiska läroprocesser och projektet men visar samtidigt att hennes arbetstid som rektor upptas av övergripande organisations och personalfrågor.

BEDÖMNING SAMT METODER KONTRA INNEHÅLL

Eleverna kan beskriva vad de gjort och kan kritisera och diskutera övningar, som de anser sig ha lärt sig ganska fort. De gör skillnad mellan att lära sig lekarna med Byteatern och att lära sig om människan genom filmerna: "Vi har sett filmer om människans utveckling, vi visste ju inte allt från början"

Silvergårdseleverna säger att de har fått leka "lite för fjantiga lekar" medan Tingbydalseleverna menar att: "Det vi gör med Byteatern känns verkligare. När man ser på film hur man gör eld, tänker man att det är lätt men sen är det svårt när man provar det på riktigt... Man kommer ihåg saker mer när man gör det än när man ser det på film... Det här är roligare än det andra vi gör i skolan - vi sitter inte still i bänkarna."

Vad är det som gör att de olika barngrupperna upplever projektet så olika? Kommer detta att analyseras av skolan och teatern? Hur tillvaratas elevernas åsikter om metoderna?

Projektets syfte är att bli att resultera i en föreställning vilket inte kan jämföras med en målsättning för skolan i relation till deras måldokument. Projektet faller inte in under de mätbara uppnåendemålen och stämmer inte helt överens med de teorier om människans utveckling som undervisningen normalt innehåller vilket skolchefen resonerar kring och funderar huruvida det skall fungera med timplaner osv. För honom blir projektets fokus på metod och process den avgörande faktorn att tacka ja "Det finns andra sätt att lära".

Vad är det eleverna förväntas lära sig genom att delta i projektet och vara med om en teateruppsättning. Vilka mål syftar metoden till? Är det en ökad kännedom om teaterns språk, om människans utveckling, om grupprocesser? Kjell-Ove anser att tyngdpunkten i projektet snarare ligger på metoderna än innehållet och Mats svarar på frågan om temat att "Ämnet är inte det viktiga, det viktiga var mötet med teatern".

Såväl rektor som skolchef resonerar kring lärande och möjligheterna att undervisa tematiskt (jfr estetiska läroprocesser) medan pedagogerna snarare uppskattar metoderna och "mötet med teatern" oavsett tema. De ser den sociala nyttan snarare än de ökade möjligheterna till kunskapsinhämtning.

Silvergårdseleverna utgår från att målet med projektet är att lära sig mer om "teaterlivet och medeltiden" och Tingbydalselevna tror att de kommer att ha lärt sig mer om människan. Hos de vuxna respondenterna finns ingen avsikt att bedöma elevernas faktakunskap om människans utveckling efter projektets genomförande. Pedagogerna hänvisar till att de ersätter sina lektioner i Social emotionell träning med projektet och att de försöker bedöma elevernas insatser utifrån målen i de befintliga ämnena bild, musik och svenska (muntlig framställan).

Rektor och skolchef resonerar kring svårigheterna att bedöma ett sånt här projekt eftersom de anser att skolan idag inte har tillräcklig kunskap om de 100 språken. Rektorn påpekar att om man skall bedöma elevernas kunskap om temat så måste man ha en jämförelse klass som inte har genomgått ett liknande projekt för att kunna utvärdera metoderna.

Man kan fråga sig vad det beror på att man inte ersätter läroböcker och undervisningsfilm med projektet? Såväl elever som pedagoger förlitar sig inte på projektet utan hänvisar faktakunskapen till filmer och litteratur. "Vi har sett filmer i skolan för att lära oss. En del saker kunde vi redan", elever på Tingbydalsskolan.

PROJEKTET SOM UNDERVISNING

Rektorn upplever att detta skiljer sig från "vanligt" kulturutbud på så sätt att skolan deltar och inte bara agerar publik. Hon menar att Byteatern tagit hänsyn till skolans villkor men det framkommer från pedagogerna att projektet var "färdigpaketerat" när det presenterades för dem. Att pedagogerna inte hade stor möjlighet att påverka, förändra eller bidra till utformningen av projektidén kanske försvårar kopplingen till den egna undervisningen. Men det färdigpaketerade projektet kanske möjliggör för pedagoger att hinna/orka "utöver" sina vanliga arbetsuppgifter. Jämför Anna-Karins första reaktion på projektet: "Vad blir mitt jobb i detta... snart hinner man inte med."

På vilket sätt är det här en läroprocess som knyts till övrig undervisning. Vi upplever att det inte är någon som undersökt eller kommer att undersöka detta ur ett skolperspektiv.

LÄRARENS ROLL

Joakim anser inte att det är svårt att som lärare förhålla sig till att vara med i övningarna - hans roll i relation till eleverna förändras inte av det nya arbetssättet. Mats säger att han i och med projektet får chansen att vara "observatör" och ser eleverna på ett nytt sätt. Anna-Karin tycker det är nyttigt att få stå vid sidan av och anser att hennes roll formas efter hand.

Intressant är Joakims hänvisning till att detta möjliggörs av de stora resurserna (personaltätheten i projektet). Han pratar om omöjligheten att arbeta på det här sättet om

man är en lärare på 25 elever och ser kanske därmed inte projektet som en chans att förändra sin lärarroll? Men han konstaterar också att "mycket är sånt som man skulle kunna gjort annars också, i och för sig".

Det blir också tydligt att pedagogen som individ är avgörande för hur projektet förvaltas i klassen och för framtiden.

Vilka krav kan skolan ställa på lärarkåren? Ska respektive pedagog avgöra huruvida man använder nya sätt att lära?

SKOLKONTEXTEN

Om långsiktigheten i samarbetet med teatern som innebär att en stor del av projektet bedrivs i teaterns lokaler säger Anna-Karin: "Ja! Äntligen komma utanför skolan, se något annat." och "Det skiljer sig från att man bara åker på teater en gång om året och så är det inte mer med det Här blir barnen delaktiga."

På Tingbydal reflekterar eleverna över att "Lärarna säger till oss om vi är för stämmiga när vi träffar Byteatern. Det blir lättare stämmigt när vi är här (på skolan) än när vi är på teatern." Silvergårdseleverna tycker det är lättare att jobba på Byteatern eftersom de upplever att de framstår som löjliga när de "leker" på skolgården.

Frågan är vad som händer med besöken på Byteatern när de blir vardag, fortsätter det att vara roligt och spännande eller blir besöken en del av den vanliga skolundervisningen? Kan man släppa sin traditionella elev- eller lärarroll? I en utvärdering anser vi det viktigt att belysa dessa frågor och undersöka om eleverna känner att de fått vara delaktiga och fått den handledning de behöver. Vad händer när det plötsligt handlar om att prestera en föreställning?

KONSEKVENSER

Kjell-Ove "tror inte att barnen lär sig mer om människans ursprung utan mer om att skapa, t ex måla, och att barnen ser det som ett avbrott i vardagen. "Men det behöver inte bli så om pedagogerna och Byteatern följer upp det här tillsammans och säger hur det kan användas."

Ann menar att "Det viktiga är inte vad vi pratar om utan att förstå processen och att lära sig saker om sig själv". Hon poängterar kvalitén i det långsiktiga. Det tar ett tag för nya saker att få effekt. "Man måste använda olika redskap i lärandet – det höjer kvalitén på undervisningen. Man frågar aldrig – pennor, är det lämpligt att ni använder det? Däremot kan föräldrar ifrågasätta t ex filmkameror." Hon anser att skolpolitiken idag ger mindre utrymme för estetiska ämnen, det stramas åt med en fokusering på basämnena. "Men vi blir bättre och bättre på att mäta och kommunicera kvalitét." Hon tror att man lär sig bättre om man har kul också och att förändringen måste hända ute på varje skola genom att kommunicera vad skolan är bra på för att förändra medias bild. Hon har alltid velat få in sånt här i skolan och ser det som stor hjälp att ha fått det här projektet som ett verktyg. Ann tror att projektet kan ge nya idéer som får lättare att blomma eftersom de gjort det här och eftersom hon har varit med från början. Hon är övertygad om att

det kommer att ge ringar på vattnet. "Pedagogerna måste få utrymme för att redovisa sina erfarenheter för sina kollegor...

Förhoppningsvis kommer pedagogerna att säga - det var året när vi började jobba på det här sättet."

Mats anser att "det händer saker man inte förväntat sig. De (eleverna) tänker själva." Han ser t ex att projektet redan har satt igång tankar hos eleverna som möjliggjorde en lång fördjupad diskussion efter en vanlig skolföreställning man nyligen sett, både för lärare och för elever. Vi frågar Mats om det finns det någon tanke om någon fortsättning? *Lång tystnad* "Den tanken har jag inte tänkt. Vad händer efter december? Förhoppningen är att vi jobbar på ett annat sätt, men det kräver kontinuitet i personalen... Att vi inte bara plockar fram boken och läser om Gustav Vasa. Men jag är rädd att det bara blir en liten parentes... Vi kommer att utvärdera med eleverna och föräldrar, det har vi inte diskuterat men det måste vi självklart göra."

Anna-Karin ser att de lär sig lika mycket på en sån här dag (inom projektet) som de gör i skolan - bara det att åka buss och läsa busstidstabellen. "Vi har inte pratat om det men det kanske är så att det förändrar någonting hos oss (pedagoger), se att man kan lära in på andra sätt, och att man vågar be om hjälp."

Frågan blir då hur dessa goda erfarenheter får spridning i hela kommunen, länet? Hos vem ligger ansvaret att utvärdera och arbeta vidare. Våra respondenter vittnar om att erfarenheten kan komma att stanna hos de pedagoger som arbetat i projektet. Någon uttalad uppföljning eller metod för erfarenhetsspridning finns inte inom skolförvaltningen.

Såväl skolchefen som Anna-Karin nämner flera gånger att skolan står inför en ny tid med nya behov från eleverna. Denna syn från dem som arbetar inom skolan kommer med all sannolikhet att skapa ökad vilja till möten med kulturföreträdare och vilja anamma nya arbetssätt. Och projekt likt "Bli människa" kan väcka samtal om skolans relation till den föränderliga omvärlden och den nya tekniken.

DISKUSSION OCH SLUTSATS

Detta rapportskrivande har varit mycket givande och intressant för oss i våra yrkesroller- att få möta företrädare för skolan i samtal om kultur och skola. Alla intervjuer har givit oss meningsfulla infallsvinklar och lett arbetet framåt. Bl a har vi insett att våra konsulent-erfarenheter gör att vi utgår från att kultur är positivt och att vi eftersträvar legitimitet för kultur i skolan genom att förhålla oss till de ökade kraven på måluppfyllelse så att vi försöker anpassa kulturen istället för att förändra skolan, något som säkert färgat våra frågeställningar, våra följdfrågor vid intervjuerna och vårt sätt att analysera svaren. Detta är en fördom om möte kultur och skola som vi inte själva viste att vi hade förrän efteråt.

För oss har djupintervjuerna, litteraturstudierna och möjligheterna att bryta våra tidigare erfarenheter mot varandras i detta nya material bl a inneburit att:

- ☒ Vi inser att vi inte mötts av den kulturfientlighet vi befarade och trodde att vi skulle undersöka. Tvärtom är de respondenter vi möter överlag positiva till kultur i skolan, ur ett modest perspektiv. Projektet har med andra ord förankrats via väl upptrampade stigar. I och med detta har projektet i sig själv inte förändrat/behövt omvända någon eller något inom skolan för att bli av, utan snarare bekräftat de berördas tankar och åsikter om kultur som något självklart gott. Inga anspråk har gjorts från skolans sida på något mer än så. Ett radikalt perspektiv hade kunnat vara önskan om att med nya metoder få syn på barnens egna resonemang och hypoteser om att vara människa. Frågan är om föreställningarna i sig blir en sådan redovisning ur barnens perspektiv. Och om skolan i så fall får syn på och har möjlighet att förvalta detta?
- ☒ Vi konstaterar att skolan tackat ja till ett projekt som de inte själva behövt förarbeta eller lägga pengar i, dvs ett av kulturen väl paketerat erbjudande. Man kan fråga sig varför de tackade ja då de inte själva formulerat några önskade konsekvenser. Kan den positiva inställningen till kultur leda till frånvarande av ifrågasättande? Litar man på att Byteatern vet skolans bästa?

- ☒ Vi undrar om skolan ser och tar vara på, i t ex bedömning och analys, vad eleverna lär sig när det inte på förhand finns några målformuleringar? Uppstår vinsterna under projektets gång? Är det skolan som är vidsynt som vågar ge sig in i en process utan att veta vad den skall ge? Det skulle vara spännande att undersöka hur projektet utvecklats och vad det inneburit för skolan när det är genomfört - har lärare och elever blivit mer hemtama i teaterkontexten, har man sett möjligheter att använda metoderna i övrig undervisning o s v...
- ☒ Vi har fått syn på bristen på skolans tilltro till metoderna/processerna för att lära sig ämneskunskaper. Samtidigt formuleras inte målsättningar för de värden man uppenbarligen anser att metoderna står för (de 100 språken) - de estetiska uttrycksformer tillmäts inte samma status som traditionella inlärningsmetoder. Vi ser här en brist på intern kommunikation mellan förvaltning, skolledning och pedagoger om projektets möjligheter och konsekvenser.
- ☒ Ansvarsfrågan har blivit tydlig för oss och vore intressant att arbeta vidare med. Vem ska formulera skolans mål i projektet? Såväl skolchef som rektor uttrycker sig engagerat om kulturens roll i skolan och har tankar om hur undervisningen kan utvecklas. Är det deras ansvar att det sker en sådan utveckling? Eller ligger det på varje enskild pedagog? Eller i skolpolitiken? Kan kultur och skola verka för varandras sak? Hur kan ett gemensamt projekt uppstå från ax till limpa? Frågan är om det först då kan betraktas som en estetisk läroprocess för båda parter?
- ☒ Det har visat sig att våra intervjuer har utlöst reflektioner hos respondenterna som de tidigare inte tagit sig tid till att formulera, om uppföljning, utvärdering och målformulering i hela projektet. Vi har i och med detta inte bara granskat utan omedvetet agerat i och blivit en del av projektet, i sann processanda(?).

En fråga för Kalmar kommuns arbetsgrupp för estetiska läroprocesser att ta ställning till i sitt framtida arbete kan vara:

- ☒ När och för vem kan man konstatera att det här projektet lyckats? När det har kommit till stånd? När det har skapat ett möte mellan skola och kultur? När det har blivit en föreställning? När pedagogerna upplever att de erövat nya språk eller när eleverna blivit människor?

/Katarina och Magnus 2009-10-07

REFERENSFÖRTECKNING

TRYCKTA KÄLLOR

Bauman, Zygmunt 2002

Det individualiserade samhället, Göteborg: Didalos AB.

Björklund, Sara och Sarfelt Nilsson, Johan 2008

Om att lära på riktigt - En retrospektiv undersökning om projektet Lära på riktigt och om KME som metod, Malmö: Malmö Högskola

Fellert, Maria och Johnsen, Monika 2007

KME i praktiken om projektet "Lära på riktigt", Malmö: Malmö Högskola

Gustafsson, Birgitta och Fritzén, Lena 2004

Idag ska vi gå på teater. Det kan förändra ditt liv,
Växjö: Institutionen för pedagogik Växjö universitet

Lekvall, Wahlbin 1993

Information för marknadsföringsbeslut, 3 upp, Göteborg: IHM förlag

Rosengren Karl-Erik och Arvidsson, Peter 1992

Sociologisk metodik, Almqvist & Wiksell Förlag

Taylor, S J och Bogdan, R 1984

Introduction to qualitative research methods, New York: John Wiley & Sons

Merriam 1994

Fallstudien som forskningsmetod, Studentlitteratur Lund.

Persson, Magnus och Thavenius, Jan 2003

Skolan och den radikala estetiken, Malmö: Malmö Högskola

Säljö, Roger 2005

Lärande & kulturella redskap, Norstedts Akademiska förlag

ÖVRIGA KÄLLOR

Dahlbeck, Per, föreläsning i kursen Medier och estetik i lärande och skolutveckling 15 hp, 19 januari 2009, Malmö Lärarhögskola

Kupferberg, Feiwei, föreläsning i kursen Medier och estetik i lärande och skolutveckling 15 hp, 16 juni 2009, Malmö Lärarhögskola

BILAGA 1

UPPDRAGSBESKRIVNING FÖR FÖRVALTNINGSÖVERGRIPANDE KULTURGRUPP – ETT SAMVERKANSUPPDRAG

(barn- och ungdomsförvaltningen, kultur- och fritidsförvaltningen, Södermøre kommunalförvaltning)

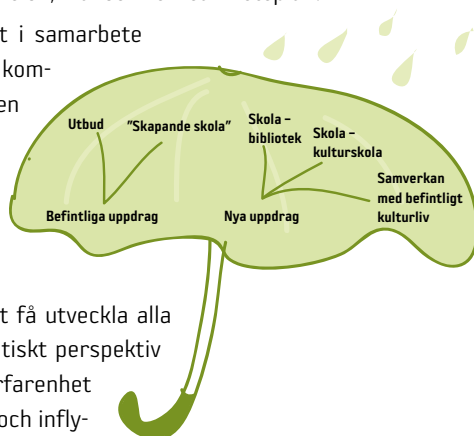
Estetiska lärprocesser – ett demokratiarbete eller

Hur kan kulturen stödja och stärka barn och unga i sin utveckling och att nå målen i skolan?

BAKGRUND:

Ur Kommunfullmäktige, Budget 2009-2011, vision, mål och verksamhetsplan:

”Kommunledningskontoret har i uppdrag att i samarbete med barn- och ungdomsnämnden, Södermøre kommunalnämnd och kultur- och fritidsnämnden redovisa **hur kulturen kan få ett större utrymme i t ex förskolornas och skolornas verksamhet.**”

SYFTE:

Läroplanen betonar barns och ungas rätt att få utveckla alla sina språk – även de estetiska. Med ett estetiskt perspektiv får elever möjligheter att gestalta sin egen erfarenhet och sin kunskap. Barn och ungas delaktighet och inflytande stärks genom att kunskaper och färdigheter kan gestaltas på många olika sätt. Grundförutsättningarna för reflektion och kreativitet är att barn och unga, men även lärare, blir stärkta i sina färdigheter och kunskaper i att kommunicera med omvärlden. Lärare behöver fördjupade kunskaper om hur man går till väga för att integrera estetiska perspektiv i alla skolans ämnen. Även formerna för att arbeta integrerat tillsammans med det befintliga kulturlivet behöver utvecklas för att barn och ungdomars delaktighet ska öka.

Bl. a genom regeringens satsning ”Skapande skola” lyfts barn och ungas rätt till kulturell delaktighet och eget skapande. Kalmar kommun har sökt, och blivit beviljade, medel från denna satsning. Satsningen vänder sig till år 7-9 i grundskolan.

Förutom detta deltar särskilt utvalda ”pilotskolor”, år 4-6, i ett samarbete med Byteatern för att utveckla det egna skapandet som en metod för att bl. a stärka barn och unga i deras utveckling och kommunikation med omvärlden. Arbetet går under temat ”Hur människan blev människa”.

För att dessa, nu påbörjade arbetsmetoder, ska få förankring i hela kommunen och bli en långsiktig kulturstrategi krävs samverkan. Utifrån den tanken får den gemensamma Kulturgrupp uppdrag att arbeta för detta.

UPPDRAG:

- ☒ Sprida kunskap om och inspirera kommunens skolor i syfte att utveckla estetiska läroprocesser som en naturlig del i skolans arbete
- ☒ Stödja, inspirera och följa upp arbetet i de befintliga pilotskolorna
- ☒ Utveckla samverkan mellan biblioteket – skola, ex. skolbiblioteken
- ☒ Utveckla samverkan mellan kulturskola – skola, ex. kompanjonundervisningen
- ☒ Utveckla samverka med befintligt kulturliv och andra intressenter
- ☒ Koppla forskning och högskolan till utvecklingsprocessen

STYRGRUPP:

Förvaltningscheferna på barn- och ungdomsförvaltningen, Södermöre kommunalförvaltning och Kultur- och fritidsförvaltningen.

Styrgruppen utser en ansvarig för arbetsgruppen.

ARBETSGRUPP:

Barn- och ungdomsförvaltningen: Monika Lundgren, Ann Karlsson, Tina Lindström, Ragnhild Wallberg, Marie Nevrup och Anneli Robertsson

Södermöre kommunalförvaltning: Ulf Nilsson, Tomas Fröler och Lena Thor.

Kultur- och fritidsförvaltningen: Björn Samuelsson, Doris Aronsson och Suzanne Ham-margren.

Arbetet i arbetsgruppen görs i dialog med styrgruppen.

Kjell-Ove Pettersson

Barn- och ungdomsförvaltningen

Christina Madeling

Södermöre kommunal

Louise Weidolf

Kultur- och fritidsförvaltningen

BILAGA 2

FRÅGOR

- Hur presenterades projektet för dig första gången?
- Vilken var din första reaktion på projektet?
- Vad var det som avgjorde att du tackade ja till projektet?
- Hur avgörande var det att projektet hade det tydliga tema det har?
- Hur avgörande var det att projektet vände sig till just årskurs 4?
- Hur valdes de aktuella skolorna ut?
(Varför tror du att din skola valdes ut?)
- Hur har projektet förankrats hos rektor, pedagoger, elever, föräldrar?
- Hur ser du på skolans/förvaltningens roll i projektet?
- Vad förväntar du dig att ni får ut av projektet?
- Vad tror du att teater förväntar sig att få ut?
- Förväntar du dig att elevernas arbete i projektet blir bedömt?
- I så fall hur?
- Är projektet att betrakta som undervisning?/
Hur förhåller sig "bli människa" som metod till den övriga undervisningen?
- Vad tror du om kvalitén i undervisningen när man arbetar på det här sättet?
- Tror du att det här kommer att påverka undervisningen i framtiden?
(Finns det redan nu tankar om någon fortsättning?)
- Hur upplever du kontakten med teatern och processen så här långt?
- Är det här projektet något du lyfter fram i andra sammanhang? I så fall hur?

BILAGA 3

RESPONDENTERNAS SVAR REDOVISADE FRÅGA FÖR FRÅGA

Intervjuerna finns dokumenterade på film i sin helhet

HUR PRESENTERADES PROJEKTET FÖR DIG FÖRSTA GÅNGEN?

Kjell-Ove hänvisar till att kommunen hade startat ett projekt: Estetiska läroprocesser - en demokratifråga, initierat av kommunalrådet med syftet att undersöka "Hur kan kulturen få större utrymme i skolan"? Vid ett möte våren 2008 presenterade projektet för honom av "någon Karin (chef för Byteatern) från Byteatern som brann för detta. Hon refererade till en herr Berg som hade skrivit nå bok."

Ann känner sig handplockad pga. sitt kulturintresse. Hon fick projektet presenterat för sig av Karin från Byteatern vid ett möte.

Joakim fick reda på det någon termin innan av rektorn. "Vi blev tilldelade detta. Vi skulle... fyror i Smedby skulle göra detta. Byteatern var sen här och berättade för vårt arbetslag. De ville komma hit och berätta vilka de var. Sen var vi (Mats och jag) på Byteatern och såg en film om vad de hade gjort tidigare med en annan grupp."

Mats fick informationen om projektet via rektorn. "Hon hade anmält oss till projektet." Sedan träffade de Byteatern.

Anna-Karin och hennes kollegor fick det presenterat av rektorn som ett erbjudande hon inte tyckte de skulle tacka nej till. De hade sen ett möte med A-G och Karin (från Byteatern) och satt och pratade om projektets möjligheter - som ett erbjudande.

Eleverna från Silvergärdet berättar att "De (Byteatern) kom till oss och hälsade på så vi skulle lära känna dem". "Vi visste att vi skulle få besök men inte något annat om projektet innan."

Tingbydelseleverna redogör för att "Anna-Karin sa att det skulle komma några från Byteatern och att vi skulle jobba med människor". Sedan berättade Byteatern för dem om hur arbetet skulle läggas upp och efter ett tag fick de veta att de skulle göra en teater.

VILKEN VAR DIN FÖRSTA REAKTION PÅ PROJEKTET?

Kjell-Ove som tidigare varit no-lärare kände sig fört tveksam till projektet och temat: "om människornas ursprung i Etiopien. Att det inte skulle vara Darwin som gällde. Jag kom rätt in i ett sammanhang där de övriga redan var övertygade... Mål är ju mål, det här var något annat. Det tog lite tid innan jag ställde om. Jag svalde det inte direkt. Hur skulle upplägget vara? Jag ansvarar för timplaner och kursplaner - som staten har fastställt."

Ann var positiv och sa ja direkt. Sen skulle hon bara hem och förankra det.

Joakim reagerade inte på något särskilt sätt utan fick bara informationen att de skulle vara med.

Mats tänkte först "Jättekul" sedan "Typiskt" eftersom han vet att alla vet att han är så intresserad av kultur. "Man vill vara med för att synas som skolledare. Men var det sen skall leda - det känns inte som om man har riktig koll på det." Han ser att det finns risk för konflikter i arbetslaget om det inte är klart innan vilka resurser som finns. Han kände också en viss oro för hur det skulle uppfattas av övriga personalen men efter att Byteatern kom och fikade med hela personalen tycker alla det verkar spännande och kul. Han upplever att eleverna har tyckt det varit positivt och de har redan utvecklats och "öppnat" upp.

Anna Karins första reaktion var "vad blir mitt jobb i detta"? eftersom hon upplever att det ofta läggs på mycket på deras jobb, "snart hinner man inte med". Men det kändes inte betungande när de pratade om det och "Sen kände man ja, va roligt".

På Silvergårdsskolan tyckte eleverna att "Det skulle bli roligt". Liksom eleverna på Tingbydal som tyckte att det skulle bli "Intressant att få veta hur det var då"

VAD VAR DET SOM AVGJORDE ATT DU TACKADE JA TILL PROJEKTET?

Kjell-Ove uppfattade att hans företrädare redan hade tackat ja och att Kultur och fritidschefen redan drev frågan, att de var framme vid att besluta om vilka skolor som skulle vara med.

Men för honom hade anledningen att tacka ja varit att "det finns andra sätt att lära". Barn och ungdomar efterfrågar kultur i skolan". Han jämför med vad de tar del av på sin fritid och exemplifierar med att eleverna inte skolkar från musiken och kräver att få kompensation för håltimmar i det ämnet.

Han förstod också att fokus i projektet låg på metoden och processen vilket gjorde att han kunde bortse från sina tveksamheter om huruvida människans ursprung är i Afrika eller inte.

Ann tycker det viktiga är att "man börjar i andra änden - skolan är med från början. Att det inte bara kommer en massa utbud utifrån utan att skolan är med i ett projekt och att man tar hänsyn till skolans villkor. För mig är det viktigt att man använder alla språk."

Joakim uppfattade att det var bestämt att projektet skulle genomföras.

Mats tycker att "Projektet står för min pedagogiska grundsyn"!

Anna-Karin såg att rektorn tyckte att det var ett bra projekt för sammanslagningen av klasserna. Själv tänkte hon "Ja! Äntligen komma utanför skolan, se något annat." Hon ser behovet att förändra skolan eftersom omvärlden och eleverna förändras. "Det skiljer sig från att man bara åker på teater en gång om året och så är det inte mer med det Här blir barnen delaktiga."

Eleverna på Silvergärdet menar att: "Vi skulle bara göra det. Vi var tvungna till det. Men man får välja om man vill vara med i föreställningen."

Medan Tingbydalseleverna svarar: "Vi träffades och sedan fick vi bestämma om vi skulle träffa dem (Byteatern) fler gånger. Vi lekte olika lekar (bl.a. en som symboliserade hur bakterier växer och utvecklas). Alla tyckte att det hade varit roligt. Alla ville fortsätta."

HUR AVGÖRANDE VAR DET ATT PROJEKTET HADE DET TYDLIGA TEMA DET HAR?

Kjell-Ove menar att "Barn kan få en uppgift om vad som helst ur vilken en uppmärksam pedagog kan läsa ut mycket, men då måste man veta vad man vill".

Ann var positiv eftersom "Det kändes väldigt nära barnet och skolan. Här kan man få in allt. Jag tillhör dem som tror att man kan jobba med tema potatis från förskola till gymnasiet". För henne ger temat en annan dimension än om de bara hade kommit ut och gjort dramaövningar. "Det ger ett annat tänk kring lärande – man utvidgar metoderna."

Mats tycker att SET-övningarna (social emotionell träning) kan bli innehållslösa. "Då är det ju mycket bättre att koppla ihop det med ett ämne som man gör här." Han upplever att det är en styrka att projektet har ett tema, men han hade nog tackat ja oavsett temat, "det är projektet man tackat ja till... Ämnet är inte det viktiga, det viktiga var mötet med teatern – men det var viktigt att det fanns ett bra tema".

Anna-Karin tror inte att det spelade någon roll, det kunde ha varit vilket tema som helst men det var "bra att det var ett tema, och det var ett bra tema för oss, vi jobbar med människan, samarbete, lika olika o s v hela tiden".

Eleverna på Silvergärdet tyckte att tema människan lät "lite tråkigt och jobbigt".

HUR AVGÖRANDE VAR DET ATT PROJEKTET VÄNDE SIG TILL JUST ÅRSKURS 4?

Kjell-Ove reflekterade inte över valet av åldersgrupp. "Det var Byteatern som föreslog... det är ju bra att det inte krockar med Skapande skola för år 7-9."

Ann menar att det var hon som valde fyrorerna och att Kjell-Ove bidrog till valet eftersom han kände skolan och visste att det där fanns någon som var kulturintresserad. Att fyrorerna skulle vara kvar på skolan längre än de äldre klasserna kunde också passa projektets långsiktighet.

Silvergärdseleverna har reagerat på att de har fått "leka lite för fjantiga lekar" i projektet men de har ingen aning om varför projektet vände sig till just dem "det kunde ha varit vilken ålder som helst eller skola som helst. Kanske var vi i rätt ålder för att läsa om människans utveckling."

Tingbydalseleverna svarar "Det kunde ha varit femman, eller trean eller sexan. Det var Byteatern som valde oss, de kanske hade träffat Anna-Karin först och Tony är duktig på teknik och vi är lätta att lära" De tycker att övningarna de gör kan passa för alla åldrar.

HUR VALDES DE AKTUELLA SKOLORNA UT? (VARFÖR TROR DU ATT DIN SKOLA VALDES UT)

Kjell-Ove menar att förvaltningscheferna valde ut två skolor där rektorerna var tydligt intresserade. Frågan ställdes till dem och de svarade ja.

Ann svarar att "Det var Kjell-Ove som valt ut oss"

Joakim vet inte hur de blev utvalda och upplever att de blev tilldelade detta. "Vi fyrorerna i Smedby skulle göra detta."

Mats uppger att "Rektorn hade anmält oss, troligtvis med tanke på att vi skulle slås ihop."

Anna-Karin menar att "Rektorn trodde att vi (pedagoger) skulle nappa på det" och "det skulle vara fyrorna."

Eleverna från Silvergärdet funderar "Vår skola kanske anmälde sig till det här och blev uttagna". och de andra eleverna menar att "Byteatern frågade rektorn som svarade ja".

HUR HAR PROJEKTET FÖRANKRATS HOS REKTOR, PEDAGOGER, ELEVER, FÖRÄLDRAR?

"Via mig och sedan har Byteatern skött förankringen hos de övriga." Kjell-Ove

Ann hade farhågor om att det skulle bli svårt att få med sig pedagogerna men tror att det var lättare för pedagogerna att köpa att det kom utifrån, när det inte var hennes idé. "Att det kom ur ett förvaltningsövergripande tänk... det gjorde det nog lättare... Det hade varit en sämre väg om mina pedagoger hade försökt övertala mig. Så på så sätt var det här effektivt."

Hon tror inte att skolan kunnat komma med ett sådant här projekt till teatern? "Det tror jag aldrig vi hade kunnat komma på." Hon tycker det var tilltalande att få lite draghjälp i arbetet med att få dem att känna sig som en skola.

Ann skrev ett mail till berörda pedagoger. Träffade dem på ett möte tillsammans med Byteatern. Det var inte självklart efter det första mötet. "Kan vi orka med detta?" Hon hade nog försökt övertala dem en gång till om de sagt nej. Ingen annan lärare har sagt "åh, varför fick inte vi erbjudandet". De andra på skolan vet bara att projektet finns. Ann har lämnat över förankringsansvaret för elever och föräldrar till pedagogerna.

Joakim har informerat elever och föräldrar. Sen har Byteatern varit här och träffat eleverna. Vi har inte fått några föräldrarreaktioner. Kollegorna tycker det låter spännande. Projektet berör bara fyrorna så kollegorna är inte inblandade, de har fullt upp med sitt.

Mats svarar att "Vi har bett föräldrarna om tillstånd för en blogg, vilket har fått mycket positivt mottagande". Han menar att de inte behöver be om lov hos föräldrarna för hela projektet, det ingår i undervisningen. Eleverna har inte fått välja om de vill vara med. Föräldrarna känner till temat. Rektorn har inte presenterat det för hela arbetslaget.

Anna-Karin presenterade projektet för eleverna innan det startade och de var positiva. Föräldrarna är bara informerade. Nån av hennes kollegor undrar hur de får tid, "missar ni inte en massa?! Anna-Karin tycker att det är jätteviktigt att rektorn hade sagt ja till projektet och att hon var drivande. Anna-Karin tror att de nog hade fått göra ett sådant hör projekt även om det varit de själva (pedagogerna) som hade föreslagit det.

Eleverna på Tingbydal upplever att de hade möjlighet att säga nej till projektet efter första mötet med Byteatern. De vet att föräldrarna vet om det men att de inte har varit med och bestämt att det skulle bli av. "Föräldrarna vet inte vad vi gör om de inte läser bloggen."

HUR SER DU PÅ SKOLANS/FÖRVALTNINGENS ROLL I PROJEKTET?

”Vi är lite passiva just nu. Vi har ställt elever och lärare till förfogande.” säger Kjell-Ove.

Ann anser att hennes roll att hon ”skapar förutsättningarna, ser till att det blir av och ställa resurser till förfogande”. Om pedagogernas roll säger hon att ”lärarna här känner sig delaktiga och uppskattar att någon kommer utifrån och styr lite, de behöver inte vara med och planera varenda detalj. De får vara med och kläcka idéer. De känner till Byteaterns mål: att undersöka nya sätt att lära.”

Joakim anser att de får vara med och påverka och att pedagogerna har varit med och planerat verksamheten tillsammans med Byteatern. ”Jag har möjlighet att komma med idéer.

De har ju en del idéer som vi inte har testat innan, då lär man sig en del förstås.” Han har inte svårt att förhålla sig till situationerna, hans roll i förhållande till eleverna förändras inte av att han deltar i en övning. Han menar att eleverna ser fram emot att teatern kommer, att de tycker att det är roligt och festligt.

Mats säger att han får vara observatör och kan se eleverna på ett nytt sätt. Det blir i första hand en social träning – SET. En av de elever som inte brukar prata om skolan hemma har plötsligt berättat mycket om människans utveckling.

Han berättar vidare att pedagogerna deltar i projektet och är bollplank åt teatern när det gäller eleverna. Det är en levande process så det är inget problem.

Anna- Karin säger ”Vi (pedagogerna) ska stötta och vara samtalspartners till teatern. Vi har ingen självklar roll, ibland är vi med ibland står vi vid sidan av och det är nyttigt för oss. Det formas efter hand.

VAD FÖRVÄNTAR DU DIG ATT NI FÅR UT AV PROJEKTET?

Kjell-Ove ser projektet som en del av det långsiktiga arbetet. Han vill koppla det till det teoretiska lärandet. Ge barn och unga de redskap de efterfrågar. ”De lever i teaterns, musikens och spelens värld och det är inte säkert de köper skolans traditionella metoder. De lär sig på andra sätt.” Han funderar kring om det här sättet att lära kan vara ett komplement till det teoretiska lärandet, en del av eller som ett samgående med? Han har tidigare sett hur elevers arbete med en scenuppsättning har gett goda resultat

Han påpekar att de inte själva formulerat några mål i sin egen organisation. ”Vi låter Byteatern arbeta utifrån sina mål och sedan tar vi del av resultatet och deras utvärdering för att se hur vi kan få in det i vår organisation.”

Ann förväntar sig att det ska hända saker i pedagogerna och ungarna. Barnen kanske upptäcker nya sidor hos sig själv och lär sig saker som de inte hade lärt sig annars. Pedagogerna kan hitta nya sätt att arbeta. Sen är det kul om det blir något att visa men det viktigaste är processen. Hon tror att de lär sig jättemycket men inte nödvändigtvis det man förväntar sig. Hon har inte gjort någon målformulering för skolans medverkan. Förväntar sig att Byteatern sammankallar till t ex avstämningsmöten. Hon tror att lärarna ser det som fortbildning för sig själva.

Joakim svarar "Jaaa... att bli bättre på att samarbeta och hjälpas åt. Det är inte riktigt klart vad det ska bli. Vi har väl inga mål för detta på det viset. Vi har ju mål i SET, man tar en del av den tiden till detta, även bild... svenska."

Mats menar att de inte har gemensamma målsättningar i arbetslaget. Men att hans egen målsättning är en fördjupning och ett annat sätt att lära in. Han inser att det finns en risk att det upplevs som flummigt "om man har synen på undervisning som bänkar i ett klassrum".

Vidare anser han att "barn missar idag att haka upp kunskapen på något, de har ingen stabil grund att stå på". Detta kommer man åt med projektet. Det är också bra att det kommer in människor utifrån utan förutfattade meningar om eleverna. "Vi har inte skrivit några målsättningar - det ligger på Byteatern att driva projektet - vi är provpublik."

Anna-Karin svarar "att få röra på sig, att få sjunga, att få dans, allt det där vi inte är så bra på i skolan. Mest för ungarnas skull, lite för sin egen, med det ger dem jättemycket."

Tingbydseleverna svarar "När vi har spelat upp har vi nog lärt oss en hel del. Vi måste lära oss om hur man gör teater för att kunna spela upp. Vi måste ju ha lärt oss om människan också, vi kan ju inte ha lärt oss allt än om det ska bli en hel teater."

VAD TROR DU ATT TEATER FÖRVÄNTAR SIG ATT FÅ UT?

Kjell-Ove svarar att målen är formulerade av Byteatern. T ex att många barn skulle vara med och att de tillsammans skulle ta fram t ex scenografi. "Man får aldrig nått gratis. Jag kan tänka mig att de har fått en massa projektpengar och är intresserade av målgruppen och vill få ut sitt engagemang för Kalahari någonstans."

Ann menar att projektet är en del i deras uppdrag, att se till att få ett vidare tänk kring t ex vad teater är. En ny generation som inte bara konsumerar utan använder det i sitt eget lärande. Vad som är formulerade mål och vad som är ekonomiska mål är en sak men deras pedagogiska ambition är nog att få teater att bli var mans egendom. De har naturligtvis uppdrag att samverka och känner en frustration över att ge föreställningar och inte få något tillbaka.

Det är nytt för dem också säger Joakim. De vill väl se vad det blir av det. Vi får se vad eleverna säger.

Mats tror att "De vill nå ut, synas och märkas i ett annat sammanhang. De vill lära sig. Möta barn och deras reaktion. De vill komma bort från "se en föreställning och åka hem"."

Anna-Karin resonerar om att Byteatern "vill ha tillgång till barnen och deras kraft. Man tar det som blir och gör något av det. Det är lite flummigt faktiskt, det är ju ingen som vet vad det skall bli."

Silvergårdseleverna svarar "De vill veta hur klasserna tycker. Att det ska komma nya till dem. Att vi kan börja jobba med det (teater) sedan." och "De vill lära alla. Se hur det fungerar i skolorna."

Även eleven från Tingbydal ser att Byteatern "vill lära oss saker". Att de kanske tycker det "är kul att åka runt och göra annat än bara vara på teatern."

FÖRVÄNTAR DU DIG ATT ELEVERNAS ARBETE I PROJEKTET BLIR BEDÖMT? – I SÅ FALL HUR?

Kjell- Ove svarar att han inte vet det och att förvaltningen inte har ställt några krav på bedömning på den aktuella skolan. Han menar att Byteatern vill få ut budskapet om människan och vill prova en metod som de vill dra slutsatser utifrån. Men han måste fundera på hur han ska värdera resultatet – ”vi (teatern och skolan) har olika ingångar och söker olika saker i projektet. Skolan måste göra en utvärdering annars har vi ju bara bidragit med elever, lokaler och tid”.

Han anser att det idag inte finns metoder för att mäta kunskap (jfr nationella prov) i t ex bild och musikundervisning. Han ser på undervisning som något som ett arbete som läraren och eleven tillsammans planerar som eleven genomför under ledning av läraren. Lärarens uppgift är idag att lära barnen hur man lär sig. Läraren är duktig och skicklig på att lära eleven att lära sig i de teoretiska ämnena. Men när vi kommer in på film och teater menar Kjell-Ove att kunskapen inte finns. ”Man använder film som en film där det finns en betraktare, hur bedömer man det?” En lärare har inte kunskap om de 100 språken, kan inte bedöma t ex filmklipp. Man kan inte heller IT, något man nu vidareutbildar lärare i tillsammans med lärarhögskolan.

Ann svarar att ”Det kommer ju att utvärderas men det vet jag inte riktigt hur...” Hon anser att det är svårt att mäta vad man får med sig tack vare projektet kontra vad man hade fått med sig på något annat sätt. Hon ser att projektet hittills har varit bra för hur ungarna mår och fungerar tillsammans men kunskapsmässigt skulle de behöva jämföra dem med en ”vanlig” klass.

Joakim är av den uppfattningen att det ingår en bedömning i allt man gör i skolan. Projektet är en viktig del av SET och de tränar det muntliga. De kommer inte att ha några prov i samband med projektet.

Mats svarar ”Jag skulle ha haft med detta som väldigt betydelsefullt att väga in i våra omdömen om eleverna”. Han menar vidare att man kan använda detta som exempel i alla framtida undervisning, ”detta är min roll att se, något vi lär oss tillsammans som vi inte visste innan, en process.”

Anna-Karin: ”Nej, egentligen inte. Eller.. man får titta på de målen man har i olika ämnen (svenska, musik, bild) och bedöma dem utifrån de målen i det här projektet.”

Silvergården tänker att de ju måste få ut nått om teater och stenålder. ”De vill att vi ska lära oss hur lyxigt vi har det, de hade ju ingen el och ingen dator. Det tog dem ju flera miljoner år.”

På Tingbydal tror eleverna att de kanske kommer vi att bli bedömda. ”Lärarna säger till oss om vi är för stömmiga när vi träffar Byteatern. Det blir lättare stömmigt när vi är här än när vi är på teatern.”

ÄR PROJEKTET ATT BETRAKTA SOM UNDERVISNING? /HUR FÖRHÅLLER SIG "BLI MÄNNISKA" SOM METOD TILL DEN ÖVRIGA UNDERVISNINGEN?

Kjell-Ove vill först se resultatet av det här projektet innan han kan redogöra för förhållandet till den övriga undervisningen. Eleverna efterfrågar andra saker än läroböcker idag och projektet kan absolut kopplas till läroplanen men han är inte säker på att alla förstår det. Han "tror inte att barnen lär sig mer om människans ursprung utan mer om att skapa, t ex måla, och att barnen ser det som ett avbrott i vardagen". Men det behöver inte bli så om pedagogerna och Byteatern följer upp det här tillsammans och säger hur det kan användas.

Ann menar att "Det viktiga är inte vad vi pratar om utan att förstå processen och att lära sig saker om sig själv". Hon menar att projektet är en del i den vanliga undervisningen och ersätter delar i andra ämnen.

Joakim svarar att det blir ett tillskott för eleverna, "de får pröva lite andra grejer". Eleverna har läst fakta i tvåan och trean. Han ser att mycket av projektet ingår i ämnena SET och historia. Han kopplar också projektet till svenska, bild osv. Han tycker att budskapet stämmer med läroboken och der inga problem med tidsaspekten (att hinna med).

Mats anser att projektet inte ämnesmässigt ligger i fas med vad man brukar läsa på mellanstadiet men det är SET och svenska (dokumentationen). Detta har man inte diskuterat så mycket internt. Går man in i något och går till botten med det får man sidovinster.

Det händer saker man inte förväntat sig. De (eleverna) tänker själva.

Anna-Karin vill inte att Byteatern skall vara en happening, hon vill integrera projektet och jobba med temat parallellt, med människan. De kommer att jobba med kroppen. Hon tycker att "det var lite svårt att veta hur man ska väva in det, men det går ju".

Hon tycker absolut att projektet är att betrakta som undervisning och att det ersätter SER. Det skiljer sig på det viset att när de ska börja med nått nytt i ett ämne i vanliga fall pratar de om det ganska komprimerat, "vi gör kanske inte så mycket" och det här projektet är mer långsträckt.

På Silvergärdet svarar eleverna: "Vi visste inte det här om människan, nu kan vi ganska mycket - inte av att göra men av att lyssna, de berättar om hur det var förr i tiden. Det är annorlunda mot hur vi pratar om andra saker i skolan - Byteatern berättar med saker (föremål) aldrig med böcker." Men "Hellre läsa än visa! Det är också tråkigt men roligare än att fjanta runt. Man får väl bara vänja sig det kanske blir roligare sen..." "Vi har sett filmer i skolan för att lära oss. En del saker kunde vi redan"

På Tingbydal får vi följande svar från eleverna: "Vi har sett filmer om människans utveckling, vi visste ju inte allt från början... Det vi gör med Byteatern känns verkligare. När man ser på film hur man gör eld, tänker man att det är lätt men sen är det svårt när man provar det på riktigt... Man kommer ihåg saker mer när man gör det än när man ser det på fil... Vi läser om kroppen - Anna Karin berättar, sen visar hon en film och sedan svarar vi på frågo... Det här är roligare än det andra vi gör i skolan - vi sitter inte still i bänkarna."

VAD TROR DU OM KVALITÉN I UNDERVISNINGEN NÄR MAN ARBETAR PÅ DET HÄR SÄTTET?

Kjell-Ove anser att de vuxna måste göra en koppling till de teoretiska ämnena och gå ifrån läroböckerna. Det måste ske ett samspel där läraren är stödet för eleven att göra kopplingarna mellan verkligheten och skolundervisningen och mellan olika ämnen. "Det finns olika sätt att lära och alla barn lär inte på samma sätt."

Ann poängterar kvalitén i det långsiktiga. Det tar ett tag för nya saker att få effekter. "Man måste använda olika redskap i lärandet – det höjer kvalitén på undervisningen. Man frågar aldrig – pennor, är det lämpligt att ni använder det? Däremot kan föräldrar ifrågasätta t ex filmkameror." Hon anser att skolpolitiken idag ger mindre utrymme för estetiska ämnen, det stramas åt med en fokusering på basämnena. "Men vi blir bättre och bättre på att mäta och kommunicera kvalitét." Hon tror att man lär sig bättre om man har kul också och att förändringen måste hända ute på varje skola genom att kommunicera vad skolan är bra på för att förändra medias bild. Hon har alltid velat få in sånt här i skolan och ser det som stor hjälp att ha fått det här projektet som ett verktyg.

Joakim ser projektet som ett bra komplement till t ex SET och en möjlighet att tänka till över det de redan har läst. Det blir en fördjupning.

Mats ser t ex att projektet redan har satt igång tankar hos eleverna som möjliggjorde en lång fördjupad diskussion efter en vanlig skolföreläsning man nyligen sett, både för lärare och för elever. Han anser att "projektet står för min pedagogiska grundsyn!"

Anna-Karin svarar "Här gör det ju inte så mycket att man inte har språket (svenskan) de kan vara med i alla fall... Man arbetar mer praktiskt och i olika läroprocesser..."

Skolan är att sitta ganska mycket på sin stol, ju äldre man blir, ju mer kunskapsriktat blir det... Vi har ju egentligen bara målen att kämpa mot och hur man kommer dit är ju upp till varje lärare men det är svårt att vara så vid (mångsidig). Vi har lite olika kompetenser inom arbetslaget och som lärare är man lite pressad att hinna med men jag ser ju att de lär sig lika mycket på en sådan här dag (BLIM) som de gör i skolan – bara att åka buss och läsa busstidstabellen."

Silvergårdseleverna anser att "efter några gånger blev det långtråkigt... Lite tönigt". De blev skrattade åt på skolgården när de gjorde övningar och tycker att det är roligare (lättare?) att vara på Byteatern.

TROR DU ATT DET HÄR KOMMER ATT PÅVERKA UNDERVISNINGEN I FRAMTIDEN? /FINNS DET REDAN NU TANKAR OM NÅGON FORTSÄTTNING?

”När utvärderingen är klar får vi fundera på hur vi hanterar fortsättningen” svarar Kjell-Ove. Han ser projektet som en del i kommunens helhetsstrategi: Estetiska läroprocesser - en demokratifråga och i kommunens arbete med Skapande skola.

Han är intresserad av fortsättningen, ”oftast blir det bara ett projekt... Jag utgår från att man lyckas prata om vad man gör i det här projektet. Att man pratar om sina alster och diskuterar hur barnen upplevde projektet.” Vidare menar Kjell-Ove att barns redovisningar ofta är ett bevis på att läraren lyckats. ”Vi måste kolla vad barnen kan redan när de kommer in i undervisningen - är det verkligen läraren som har lärt dem allt de kan.” Han har ingen tanke om hur resultatet av projektet skall mätas. Han anser att man måste ha mål för ett projekt men han tror inte att pedagogerna har tagit fram några sådana mål.

Ann tror att projektet kan ge nya idéer som får lättare att blomma eftersom vi gjort det här och eftersom hon har varit med från början. Hon är övertygad om att det kommer att ge ringar på vattnet. ”Pedagogerna måste få utrymme för att redovisa sina erfarenheter för sina kollegor...

Förhoppningsvis kommer pedagogerna att säga - det var året när vi började jobba på det här sättet.”

Joakim svarar ”Det vet jag inte eftersom det inte är färdigt ännu”. Han ser att det ger andra möjligheter med de resurser som Byteatern kommer med. ”Mycket är sånt som man skulle kunna gjort annars också, i och för sig.” Han anser att man absolut kan ha nytta av det här efteråt också.

Mats upplever att skolan saknar realupplevelser vilket förskolan jobbar mer med. Han hoppas projektet ska ge mer realupplevelser. Risken är att man begränsas av att kunskap är något mätbart.

Finns det någon tanke om någon fortsättning? (Lång tystnad) ”Den tanken har jag inte tänkt. Vad händer efter december? Förhoppningen är att vi jobbar på ett annat sätt, men det kräver kontinuitet i personalen... Att vi inte bara plockar fram boken och läser om Gustav Vasa. Men jag är rädd att det bara blir en liten parentes.” Han menar att det inte finns några uttalade mål. ”Man växer med projektet och målsättningarna kommer nog på vägen, det är inte fel... Man kan bli låst av målen så att utveckling uteblir... Vi kommer att utvärdera med eleverna och föräldrar, det har vi inte diskuterat med det måste vi självklart göra.”

Anna-Karin svarar ”Vi har inte pratat om det men det kanske är så att det förändrar någonting hos oss, se att man kan lära in andra sätt, och att man vågar be om hjälp... Man har inte materialet och kunskapen”.

Hon menar att de jobbar mycket med utvärderingar och kommer att utvärdera detta med barnen.

Hon resonerar kring att det är ett problem att man som klasslärare har alla ämnen, man har inte kompetens i allt. Musiken t ex tar stryk eftersom de inte har en musiklärare. Det är en organisationsfråga för rektorerna när de rekryterar.

Angående fortsättningen säger hon "Vi bara kör nu, vi har inte pratat om fortsättningen. Skolan jobbar per år och varje nytt läsår börjar vi om, personal byts ut os. Det är svårt att tänka för långt fram. Erfarenheten följer persone... Jag kan tala mig varm för sättet att jobba inför kollegor."

Eleverna från Silvergärdet vet inte om de vill arbeta så här i framtiden men de tror att de kommer att ha lärt sig "mer om teaterlivet och medeltiden".

Tingbydseleverna tror att det kommer att ha lärt sig mer om människan.

De vet inte om det kommer att bli annorlunda i framtiden men de skulle gärna jobba så här igen.

HUR UPPLEVER DU KONTAKTEN MED TEATERN OCH PROCESSEN SÅ HÄR LÅNGT?

Kjell-Ove: "Det har dykt upp en busskostnad på 9000 kr som gör att eleverna inte kan ta sig till teatern. Det här projektet är ju Byteaterns men 9000 kr har vi ju så för elevernas skull betalar vi. Men om Byteatern har fått 3,5 miljoner kan det ju inte falla på en buss."

Joakim upplever kontakten som positivt och Mats tycker att "det känns att det är på allvar, de är förberedda".

Även Anna-Karin upplever att "de har varit noga med att planera och jättenoga med att det ska bli bra träffar. Det är roligt att jobba med dem, de är duktiga och kompetenta. Vi har mycket kontakt." Hon tycker att det känns som om de har värmt upp hittills och nu kommer själva arbetet.

Tingbydseleverna konstaterar att "Teater är mer än att bara prata - det kan vara skuggor och så".

ÄR DET HÄR PROJEKTET NÅGOT DU LYFTER FRAM I ANDRA SAMMANHANG - I SÅ FALL HUR?

"Nej. Ingenting." Kjell-Ove

Ann tror att rektorskollegorna inte vet om projektet - "om de inte är specialintresserade av kultur". Vi frågar om det inte har presenterats på någon rektorskonferens och Ann svarar "oj det har jag inte tänkt på. Det måste vi få göra."

Hon tror att projektet kanske kan hjälpa dem oss att kommunicera en annan vardagsbild av skolan till media.

Vidare berättar hon att politikerna från kommunledningen nog har blivit informerade och inbjudan till någon redovisning men hon känner att det inte ligger på hennes ansvar att informera i kommunen. Men, säger Ann, projektet hade kunnat beskrivas i en pedagogisk facktidning.

Hon resonerar också om att "För skolan är det inte ett "stor projekt" utan en del i en massa saker som händer. Inte för att det är strunt utan för att det rullar på och känns naturligt. Vår omorganisation t ex det är en stor sak... Men för de lärare det berör är det nog en stor sak."

Anna-Karin uppmanar föräldrar och kollegor att gå in på barnens bloggar. "Jag pratar om det med andra, kollegor och vänner."

Som konsulenter har vi ständigt kontakt med skolan som arrangör och som pedagogisk instans för kringarbete till de upplevelser vi förmedlar. Vi ser att våra konsulentroller har förändrats de senaste åren, från regelrätt förmedling av kultur till att representera filmens och teaterns roll i lärandet i stort. Många gånger står vi för sakkunskap inom området "skola och kultur imöte" och i dessa frågor har vi ytterst lite forskning och skriftliga belägg att luta oss mot.

Under 2009 genomförde Byteatern Kalmar Läns teater ett fördjupande projekt tillsammans två skolklasser årskurs 5 i Kalmar kommun - "Bli människa". Teaterns uttalade avsikt var att tillsammans med elevgrupperna undersöka människans ursprung och utveckling. Under ett år mötte teatern eleverna varje vecka i gestaltningar och estetiska workshops och arbetet utmynnade i en scenisk redovisning.

Samtidigt tog Kalmar kommun ett politiskt beslut om en förvaltningsövergripande kulturgrupp, med uppdraget att redovisa hur kulturen kan få ett större utrymme i t ex förskolornas och skolornas arbete, under namnet "Estetiska läroprocesser - ett demokratiarbete",

Utmaningen för oss i arbetet med den här rapporten var att fördjupa oss i skolans perspektiv på projektet. Att undersöka vad det var som fick skolchef, rektorer och lärare att vilja delta i projektet, vilka förväntningar de hade och hur deras syn på det som sker i relation till deras ordinarie verksamhet.

I "Bli människa projektet" prövas nya uttrycksformer med ambitionen att lära sig om människans utveckling och, för eleverna, nya sätt att uttrycka sig på. Frågan är om man följer upp, reflekterar och samtalar om vad de gjort och vad de lärt?

Katarina Ellborg

Barnteaterkonsulent
Riksteatern Kalmar län

Magnus Engvall

Konsulent Film och medier i skolan
Reaktor Sydost

Rapport för kursen: Medier, estetik i lärande och skolutveckling, 15 hp
Handledare: Per Dahlbeck och Tina Palm, Malmö Högskola